

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske zveste so te dale,
drag spomin na tebe nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.
Slavko Arbiter, »Bazovica«

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ

ISSN1845-5034 april 2009 letnik V

Kažipot

Mesečnik slovenske skupnosti na Reki in PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Dušanka Gržeta, Marjana Mirković, Darko Mohar, Vitomir Vitaz

Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334 977

Glavna urednica: Marjana Mirković,
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
Tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil
Marjana Mirković v okviru projekta SI-T

Lektorica Darka Tepina Podgoršek

Izdajateljji:

Slovenski dom KPD Bazovica, bazovica@bazovica.hr

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ,

vijece-sto.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-5034

Oblikovanje: Krispin Stock

Tisk: Tiskara Sušak

Prelom in tehnično urejanje:

Krispin Stock

Mesečnik finančno podpirajo:

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Mesto Reka

Primorsko-goranska županija

Svet za narodne manjšine RH

Naklada je 600 izvodov

Na naslovnici: Krispin Stock, Čmrtj

Karikatura:

Bojan Grlica

Slovenski dom KPD Bazovica

tajništvo, knjižnica in klubske prostori

torek in četrtek: 10.00-12.00, 18.00-20.00

MePZ - vaje, ponedeljek: 18.00-21.00

Dramska skupina, sreda, po dogovoru

Folklorna skupina, sreda: 19.00-21.00

Plesna skupina, torek in četrtek: 19.30-21.00

Dop. pouk slovenščine, torek: 18.30 -21.30

Planinska skupina, torek: 20.00-22.00

Svet slovenske narodne manjšine Reke, sreda: 10.00-12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ, sreda: 10.00-12.00

Mladinska skupina, druga in četrta sobota: 16.00

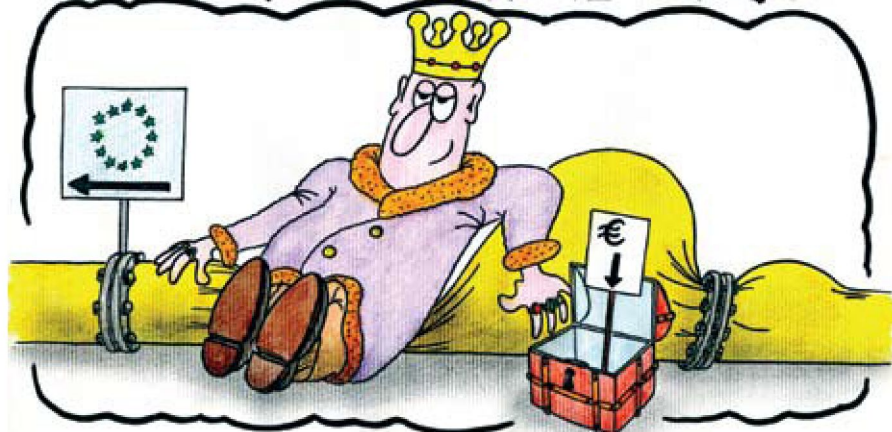
www.bazovica.hr/mladinci

Kažipot april 2009,

št. 48, letnik V

O	obvestilo.....	3
d	dogodki.....	4
n	napovednik.....	15
i	iz drugih društev in svetov.....	17
n	novo na knjižnih policah.....	17
a	aktualno.....	18
š	študij v RS.....	20
Z	zanimivosti.....	21

EGON^{ove} PLINSKE SANJE

OBVESTILO

Poziv za ustanovitev otroškega/ mladinskega pevskega zbor

Vse zainteresirane za otroški/mladinski pevski zbor vabimo k sodelovanju in obveščamo, da bo jeseni 2009, če bo za to dovolj zanimanja, ustanovljen slovenski otroški/mladinski pevski zbor, ki ga bo predvidoma vodila mag. Kristina Riman.

Udeležba bo brezplačna.

Prijave za slovenske igralne urice v vrtcu

Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije zbira prijave za igralne urice v slovenščini kot prvi korak za organizacijo vrtca, ki ga omogoča zakonodaja. Če bo dovolj prijaviteljih, bodo urice predvidoma potekale v enem od reških vrtcev.

Informacije na telefonski številki 324 321 (sreda 10.00-12.00) in gsm: 091 593 6086.

Marjana Mirković

7. junija volitve v Evropski parlament

V Sloveniji bodo 7. junija potekale volitve za izvolitve sedmih poslancev v Evropski parlament. Ti se volijo neposredno in po proporcionalnem volilnem sistemu, območje RS pa pomeni eno volilno enoto. Volivci bodo izbirali med listami kandidatov, ki so jih določile politične stranke ali skupine volivcev. Volivec lahko na listi odda en preferenčni glas, s katerim lahko vpliva na to, kateremu kandidatu bo pripadel sedež, ki ga je osvojila lista kandidatov.

Slovenski državljani s prebivališčem v tujini

Slovenski državljani s prebivališčem v tujini, ki so vpisani v posebni volilni imenik, bodo po pošti dobili obvestilo o volitvah in volilno gradivo. Če tega ne bodo prejeli, naj čim prej navežejo stik s konzularnim oddelkom na veleposlaništvu RS v RH v Zagrebu, da bi lahko v roku - najpozneje 18. maja 2009 -, posredovali zahtevo za vpis v evidenco volilne pravice oz. posebni volilni imenik.

Glasovali bodo lahko po pošti (kot rečeno, bo na domači naslov poslano volilno gradivo - uradne glasovnice in volilne karte), na volišču na Hrvaškem (sedež diplomatsko-konzularnega predstavništva RS, veleposlaništvo v Zagrebu, od 9. do 17. ure) ali posebnem volišču na območju RS, če bodo to namero do 4. junija 2009 sporočili okrajni volilni komisiji oz. upravni enoti v RS, na območju katere želijo glasovati.

Na veleposlaništvu RS v RH v Zagrebu je na vpogled volilni imenik državljanov RS s stalnim prebivališčem v RH. Volivci, za katere ni podatka o naslovu, vanj niso vpisani. Na podlagi pisnih dokazil (izpiski iz rojstne, poročne ali matične knjige umrlih, odjava in prijava prebivališča, vpis v evidenco volilne pravice) lahko volivci najpozneje 15 dni pred volitvami zaprosijo za vnos ali spremembo podatkov v imeniku.

Podatke v imeniku je mogoče na veleposlaništvu preveriti tudi po telefonu (01 63 11 014, 01 63 11 015, od 9. do 16. ure) ali osebno (od 9. do 12. ure) ter po elektronski pošti (vzg@gov.si), s pripisom »vpogled v volilni imenik«, pri čemer je treba navesti osebne podatke (ime, priimek, datum rojstva, naslov bivališča).

Glasovanje po pošti: 6. junij 2009 - rok za oddajo glasovnic

Upoštevane bodo glasovnice, ki bodo na pošto oddane najpozneje 6. junija 2009 in bodo prispеле do volilnega organa do vključno 15. junija do 12. ure. Volivci lahko gradivo vrnejo bodisi na naslov DKP (veleposlaništva) ali na naslov pristojne okrajne volilne komisije (naslov bo izpisan na priloženi povratni kuverti).

Podrobnejše informacije s pojasnili o podpori posameznim kandidatom so na spletnih straneh Državne volilne komisije, skupaj z izčrpnim obvestilom pa jih je vsem slovenskim društvom na Hrvaškem tudi tokrat poslala vodja konzularnega oddelka na veleposlaništvu RS v RH Katarina Gradič - Režen.

Državljeni Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v RS in niso vpisani v volilni imenike zaradi manjkajočega zadnjega naslova v RS, s katerega uresničujejo svojo volilno pravico, lahko to uredijo na diplomatsko-konzularnem predstavništvu RS v tujini, kjer

poteka glasovanje.

Naslovi in informacije

Državna volilna komisija, Slovenska cesta 54, SI-1000 Ljubljana; faks: +386 1 4331 269; e-pošta: rvk@gov.si

Veleposlaništvo RS v RH, Alagovičeva 30, 10000 Zagreb, tel.: 01 63 11 014, 01 63 11 015 (od 9. do 16. ure), e-pošta: vzg@gov.si

Reka, Podpinjol 43 (ob sredah od 10. do 13. ure, tel.: 324 321, gsm: 091 593 6086; e-pošta: vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr).

Več: www.dvk.gov.si, vzg@gov.si.

Marjana Mirković

DOGODKI MAREC

1. marec

Izlet planinske skupine na Cres

Izlet na Cres je bil načrtovan skupaj z Vodniškim odsekom PD Snežnik iz Ilirske Bistrice. Po številnih zapletih in razpletih z organizacijo prevoza in številom udeležencev se je dokončno vse umirilo in ostalo na prevozu z dvema avtobusoma in udeležbo 22 članov Snežnika in 18 članov Bazovice.

Cilj izleta je bil pokazati Bistričanom lepoto dela otoka Cresa, imenovanega Tramontana. Tramontana je na jadranski obali severni veter, ki po navadi zapiha pred burjo. Kot rečejo na otokih: „Tramontana, bura paričana“, v prevodu „Tramontana, burja je pripravljena.“ Zemljepisno Tramontana na Cresu pomeni severni del otoka.

Pohod se je začel v trajektnem pristanišču Porožina ob samem morju in se je po štirih urah hoje končal v Belem, lepem mestecu na hribu visoko nad morjem (130 m, op. ur.). Pot je peljala skozi krasne gozdove in travnike v notranjosti otoka. V prvem delu poti so se sicer planinci malo spotikali ob številne lovce iz Cresa in Delnic, ki so bili na lovu na alohtono, priseljeno divjad (merjasce in jelene), ki dela veliko škode na otoku. Prvi premor je bil nad opuščeno vasico Niska nad severovzhodno obalo, zunaj lovnege območja.

Vasica je bila včasih izredno fotogenična, danes so žal ostale samo še razvaline. Lepo bi bilo, če bi jo obnovili v istem slogu, v katerem je bila zgrajena. Pod vasico so planince presenetili izredno lepi kostanjevi gozdovi. Potem se je pot nadaljevala po eni od številnih krožnih sprehajalnih poti okrog Belega. Mimo cerkvice svetega Ivana Krstnika in krožnega labirinta smo prispeli do začetka rimske poti in po njej čez rimski most v Beli. Nekateri so do prihoda manjšega avtobusa - cesta je od Belega do Križišča na glavni otoški cesti izredno ozka in neprimerna za veliki avtobus - odšli do največjega labirinta, preostali pa do morja in majhnega pristanišča ter krasne plaže v Podbelem.

Na koncu je sledilo še malo uživanja v kavi in lepotah glavnega mesta otoka in vrnitev na Reko. Naslednje srečanje z bistriški planinci bo že 19. aprila v Bistrici. Tega srečanja se bodo udeležili tudi slovenski planinci iz SPD Trst iz Trsta in ŠD Sloga iz Bazovice oziroma Nabrežine v Italiji. To naj bo tudi napoved dejavnosti planinske skupine v aprilu 2009.

Darko Mohar

V labirintu. Foto: Darko Mohar

3. marec

Mestni muzej, Reka
Vanda Ekl

V mestnem muzeju so predstavili monografijo o Vandi Ekl, priznani reški umetnostni zgodovinki, rojeni v Ljubljani; tam je po študiju v Zagrebu tudi doktorirala. Sodi med osrednje umetnostne zgodovinarje na Hrvaškem, s svojim delom v drugi polovici preteklega stoletja pa je reški javnosti predstavila tudi vrsto slovenskih umetnikov in del slovenske dediščine v Istri. Več

kot štirideset let je raziskovala kulturno dediščino in pisala o vseh pomembnejših umetnikih svojega časa.

Mag. Daina Glavočić je dejala, da gre za vsestransko izobraženko, ki je govorila več jezikov, proučevala umetniško in kulturno dediščino Istre, hrvaškega Primorja in kvarnerskih otokov ter Gorskega kotarja. Delala je na Jadranskem inštitutu JAZU na Reki, bila direktorica univerzitetne knjižnice in redna profesorica na reški gradbeni fakulteti. Raziskovala je gotiko na Reki, pisala o razpeli v cerkvi Sv. Vida, trsatski Madoni, freskah v cerkvi Sv. Hieronima, o reških utrdbah in glagoljaški dediščini. Objavila je več kot tisoč člankov in likovnih kritik, v delu s študenti pa je pomembno, da je več generacijam približala umetnost.

O sodelovanju z Vando Ekl in Mediteranskem kiparskem simpoziju je spregovoril Josip Diminić, avtorica monografije Branka Arh pa je poudarila izjemen ugled, ki ga je s svojim uspešnim delom Vanda Ekl dosegla na področju svojega raziskovanja.

Monografija se začinja s poglavjem o gotskem kiparstvu v Istri, sledi del o Reki - o toponomastiki, mestnih utrdbah, starem jedru *Starem gradu*, Delti in drugem. Sledijo še Liburnijske teme, Goranske likovne teme ter likovna kritika, življenjepis in bogata bibliografija. Knjigo spremljajo fotografije Istoga Žorža, grafično jo

Vanda Ekl (1920-1993) se je rodila v Ljubljani, kamor sta starša dr. Fran Visintin in Hermina Kocjančič leta 1919 pribežala iz Trsta, pozneje pa se je družina preselila v Zagreb. Iz monografije.

je oblikovala Vesna Rožman, izdalo pa jo je Društvo umetnostnih zgodovinarjev Reke, Istre in hrvaškega Primorja. Z monografijo začinja vrsto publikacij, posvečenih Rečanom, ki so pomembno prispevali k umetnostni zgodovini. Načrtujejo še knjige o Radmili Matejčić, Branku Fučiću in Borisu Vižintinu, ki so, kot jih je imenoval urednik izdaje Ervin Dubrović, »reški staroste umetnosti«.

Marjana Mirković

4. marec
Muzej moderne in sodobne umetnosti,
Reka
40 let mednarodne razstave risbe
(1968-2008)

V okviru svoje 60. obletnice ustanovitve (1948) in 40. obletnice prve Mednarodne razstave originalne risbe (1968-2008) je v MMSU na ogled razstava Vse te risbe, v Malem salonu na Korzu pa razstava plakatov s teh mednarodnih srečanj z naslovom (So)bitvanje. Med znanimi avtorji plakatov sta tudi slovenska slikarja **Jože Brumen** in **Tomaž Kržišnik**.

Posebna obogatitev spremljajočega programa so videoposnetki reškega fotografa Istoga Žorža, ki je od 9. Mednarodne mednarodne razstave originalne risbe naprej vsa odprtja snemal s kamero.

Mednarodna razstava originalne risbe je sčasoma prerasla v ugledno in znano prireditve, ki je nastala zaradi promocije risbe kot samostojnega umetniškega dela. Začetek sega v obdobje ob koncu šestdesetih let preteklega stoletja, ko se je nekdanja Jugoslavija začela odpirati v svet, Reka pa je kot pristaniško mesto dokazala, da s konceptom takšne razstave, vsebinsko raznovrstne in v zemljepisnem pogledu široko zasnovane, lahko postaja prepoznavna tudi na kulturnem, ne le industrijskem področju. MMSU hrani več kot dvesto petdeset risb, ki so postali njegova last zaradi odkupnih nagrad, premij, donacij, odkupov in daril. Med svetovno znanimi, kot so Richard Mortensen, Yvette de Fremondier, John Jiří, Vílaro Jorge Paez, Lucio Saffaro, Raimo Kanerva, Carlos Härle, Jean Messagier, Mort Walker, Enzo Mari, Ettore Sottsass, je tudi slovenski slikar **Janez Bernik**.

Po besedah avtorice razstave, umetnostne zgo-

dovinarke, mag. Daine Glavočić, muzejske svetovalke, so slovenski umetniki redno sodelovali in bili tudi nagrajevani, prav tako so bili tudi med selektorji in v žirijah. Na razstavi so predstavljeni avtorji Janez Bernik, Andrej Jemec, Herman Gvardjančič, Brane Sever, Oskar Kogoj in Tomaž Kržišnik. Mag. Daina Glavočić nam je prijazno posredovala tudi seznam njihove celotne udeležbe, za kar se ji najlepše zahvaljujemo.

Udeležba slovenskih umetnikov na mednaro-

Janez Bernik, *Telefon III*, 1968.
Foto: Marjana Mirković

dnih razstavah originalne risbe na Reki I. - XVII. (1968-2008):

- I., 1968: Janez Bernik, Jože Ciuha, Božidar Jakac, Andrej Jemec, Kiar Meško, Franc Mihelič;
- II., 1970: Janez Boljka, Boris Jesih, Zmago Jeraj, Vladimir Makuc, Srečo Dragan;
- III., 1972: Janez Boljka, Zmago Jeraj, Vladimir Makuc, Štefan Planinc;
- IV., 1974: Zvest Apollonio, Janez Boljka, Boris Jesih, Živko Marušič, Franc Novinc, Štefan Planinc, Rudi Španzel Rudi;
- V., 1976: Apollonio Zvest, Berko, Janez Boljka, Bogdan Borčič, Jože Ciuha, Andrej Jemec, Zmago Jeraj, Lojze Logar, Živko Marušič, Marko Pogačnik, Dušan Tršar, Slavko Tihec;
- VI., 1978: Zvest Apollonio, Berko, Herman Gvardjančič, Andrej Jemec, Boris Jesih, Metka Krašo-

- vec, Lojze Logar, Vladimir Makuc, Dušan Tršar;
- VII., 1980: Boris Benčič, Berko, Zmago Jeraj;
- VIII., 1982: Zdenko Huzjan, Zmago Jeraj, Dušan Kirbiš, Janez Knez, Metka Krašovec, Vladimir Makuc, Nuša in Srečo Dragan, Marija Rus, Iztok Šmajš, Franc Vozel, Žarko Vrezec, Boris Zaplatil;
- IX., 1984; X., 1986: Pavel Florjančič, Herman Gvardjančič, Andrej Jemec, Metka Krašovec, Klavdij Tutta, Boris Zaplatil;
- XI., 1988: Andrej Jemec, Cveto Marsič, Herman Gvardjančič, Bojan Bensa, Lojze Čemažar, Bojan Čeh, Zmago Posega, Brane Sever, Darko Birska, Nuša in Srečo Dragan, Zmago Jeraj;
- XIII., 1995, dizajnerska risba: Oskar Kogoj;
- XV., 2001/2002 : Aleksij Kobal.

Marjana Mirković

4. marec Filodrammatica Reški karneval, razstava fotografij

V dvorani Filodrammatice je predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz odprl razstavo petdesetih umetniških fotografij, ki jo je na temo Reškega karnevala organizirala fotografska skupina društva. Navzoče sta pozdravila tudi mentor skupine, znani reški fotograf Istog Žorž, in seveda, kot se za karnevalske dneve spodobi, takrat aktualni župan *Meštar Toni*.

Skupaj z reškima društvoma Fotoklub Rijeka in Fotoklub Color ter reško podružnico Hrvaškega društva likovnih umetnikov je 38 fotografov skušalo predstaviti najzabavnejše in najbolj nore dneve v letu v našem mestu. Med udeleženci na razstavi so bili mlajši, še neveljavljeni umetniki pa tudi ugledni in priznani fotografi. Skupna zamisel za razstavo je bila, kot je poudarila vodja skupine Petra Aničič, zbrati fotografe, ki so prepoznali in v objektiv fotoaparata ujeli karnevalski utrip svojega mesta. Resnično lepe fotografije so izbrali in razstavo postavili ter na njej tudi sodelovali Istog Žorž in člani Petra Aničič, Ilija Dadasović, Jasmina Dlačič, Anita Hromin, Dionis Jurič, Ana Lipovac, Darko Mohar, Ivona Novaković in Ira Petris ter Dragan Karlo Došen, Ana Osmanović, Aleksandar Tomulič, Andrej Turina, Boris Sušanj, Borislav Božić, Branko Jani Kukurin, Damir Debeuc, Dean Silič, Dražen Šokčević, Draženka Njegovan, Emil Požar, Ervin Debeuc, Gordana Ivčić, Jadranka Herak, Jerko Gudac,

Josip Gudac, Josip Marković, Karla Merle, Miran Tuhtan, Mirko Žorž, Mladen Kvočka, Nina Lekić, Rajko Đedović, Rino Gropuzzo, Robert Pichler, Saša Žic, Vladimir Vuksan in Voljen Grbac.

Razstavo so s svojim nastopom obogatili tudi *Žejanski zvončari* s prepoznavnim zvonjenjem, s katerim preganjajo zle duhove - ob njihovem hrupu so poleg umetniških fotografij, ki na edinstven način prikazujejo različne vidike maškara-dnih norosti, obiskovalci Filodrammatice lahko resnično doživeli utrip Reškega karnevala. Po tokratni razstavi fotografij, prepolnih barv in življenja ter bogatih detajlov, so avtorji razstave znova pokazali veliko nadarjenost, zato nestrpno pričakujemo razstavo, ki jo bodo v društvu pripravili junija in ki postaja tradicionalna. Dimitrij Jelovčan Bulatović, prevod in priredba Marjana Mirković

Žejanski zvončari. Foto: Ana Lipovac

4. marec
Mestni muzej, Reka
Hina Matsuri, japonski festival lutk

V organizaciji reškega oddelka za kulturo, etnografskega muzeja iz Zagreba in reškega mestnega muzeja ter japonskega veleposlaništva na Hrvaškem je bila na Reki na ogled zanimiva razstava japonskih lutk.

Pripravljena je bila v počastitev tradicionalnega japonskega festivala lutk Hina Matsuri, ki se kot dekliški dan slavi 3. marca. Z razstavo petnajstih razkošnih porcelanskih lutk, oblečenih v čudovito izvezeno svilo, ki simbolično predstavljajo

cesarsko poroko in se najpogosteje kot dragocena družinska dediščina predajajo iz roda v rod, starši na ta dan prosijo za srečo in blagostanje svojih hčera. Razstavo je odprl japonski veleposlanik *Tetsuhisa Shirakawa*, na njej pa so predstavili tudi japonsko umetnost aranžiranja cvetja, ikebano, v stilu znane tovrstne šole *Sogetsu*, ustanovljene leta 1927. Njena smer je ena najbolj priljubljenih v svetu, značilni za njo pa je ustvarjalen in prilagodljiv pristop, po katerem je mogoče ikebano delati kjer koli in kadar koli.

Razstavo si je z zadovoljstvom ogledala tudi priznana mojstrica ikebane Ksenija Grabusin, članica KPD Bazovica in rojakinja, ki je diplomirana japonske akademije *Sogetsu* pridobila že pred desetletji. Ob tej priložnosti je napovedala, da bo jeseni v društvu pripravila posebno predavanje na to temo.

Marjana Mirković

Ksenija Grabusin na razstavi. Foto: Marjana Mirković

4. marec
Hrvaški državni arhiv, Zagreb
Dan Arhiva RS v HDA

V Hrvaškem državnem arhivu je potekal Dan Arhiva RS. Predstavili so knjigi Poročila in risbe utrdb arhitekta Giovannija Pieronija in Vodnik po urbarjih Arhiva RS ter na novo izdani DVD Slovenski turistični film. V okviru prireditve so odprli tudi razstavo Slovenska mesta skozi čas, o zgodovinskem razvoju slovenskih mest od srednjega veka do zadnjih let preteklega stoletja, doslej postavljeno že v devetih državah, a na Hrvaškem v nekoliko okrnjenem obsegu.

V dvorani državnega arhiva v Pazinu pa je do

17. aprila na ogled zanimiva gostujoča razstava Kranjski deželni privilegiji 1338-1736, ki je bila prvič postavljena spomladi 2008 v Narodni galeriji v Ljubljani v okviru predsedovanja RS Evropski uniji. Predstavlja reprodukcije vseh vsebinsko pomembnejših in vizualno zanimivejših privilegijev deželnih knezov, s katerimi so deželnemu plemstvu in pozneje deželnim stanovom na Kranjskem, v Slovenski marki in Metliki ter v Istri potrjevali njihove pravice in privilegije. Ti privilegiji pomenijo zameetek deželne stanovske ustave.

Potrditve »stanovskih« privilegijev se je izvedla ob dedni poklonitvi, z njo pa se je deželni knez obvezal, da bo spoštoval dotlej pridobljene stanovske pravice. Ustni potrditvi je sledila še potrditev v pisni obliki, ki je na razstavi predstavljena na posameznih panojih.

Reprodukcije spremlja osnovno besedilo in dodatno slikovno gradivo, ki privilegije uvrščajo v časovni, prostorski in vsebinski kontekst.

Razstavo poleg osnovnega besedila spremljajo tudi podobe deželnih knezov in prestola, na katerem je sedel avstrijski nadvojvoda Karel II. ob dedni poklonitvi kranjskih deželnih stanov leta 1564 v Ljubljani. Avtorja razstave, dr. Andrej Nared in Jure Volčjak, sta pripravila tudi slikovit in zanimiv katalog. Več: www.arhiv.gov.si, www.ng-slo.si.

Marjana Mirkovič

Cesar Maksimilijan I. (1508-1519).

Foto: www.ng-slo.si/

6. marec
Klub 60+, Opatija
Dragica Sušanj, razstava

V prostorih opatijskega Kluba 60+, ki je posebna oblika dejavnosti za starejše občane in deluje v okviru tamkajšnjega Rdečega križa, je bila odprta likovna razstava Dragice Sušanj iz Dolnjega Zemona na Bistriškem, ki slika z usmi. Kot nam je sporočil Igor Štemberger, vodja izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti v Ilirski Bistrici, sta dogodek organizirala Rdeči križ iz Opatije in Ilirske Bistrice, ki sta že dolgo vrsto let pobrateni društvi.

Razstava je naletela na dober odziv, o dogodku pa je Tomo Šajn v Primorskih novicah 9. marca med drugim zapisal, da ga je obogatil nastop ženske pevske skupine 60+, zbrane pa pozdravil dr. Ivan Kuzmič, podpredsednik opatijskega RK in njegov nekdanji dolgoletni predsednik, ki je pred 26 leti podpisal listino o pobratenju z bistriško organizacijo. Slikarki Dragici Sušanj je čestital za vztrajnost in trdno voljo, ki ji je pomagala po hudi prometni nesreči, in dejal, da je to, »kar slika, zares nekaj lepega in bo ostalo v nas«. Poudaril je tudi, da je njena razstava nov in pomemben korak pri okrepitevi dolgoletnega sodelovanja.

V imenu gostov iz Ilirske Bistrice je navzoče pozdravila predsednica bistriške organizacije RK Nadja Baša in poudarila, da so želeli predstaviti slikarico, ki »je sebi in vsem nam pokazala, kaj se da doseči z vztrajnostjo in voljo«. O slikarski poti Dragice Sušanj je spregovoril likovni pedagog in slikar Frane Dolgan. Ta pot se je začela nekaj let po prometni nesreči leta 1996, ko je na različnih likovnih tečajih in delavnicah Dragica Sušanj spoznavala temelje slikarstva in z veliko dela in volje hitro napredovala. Leta 2006 je bila sprejeta v mednarodno združenje slikarjev, ki svoja dela ustvarjajo z usmi ali nogami, kot slikarka pa deluje tudi v okviru Društva paraplegikov Istre in Krasa. Frane Dolgan je o njenem ustvarjanju, večinoma v tehniki olja na platnu, dejal, da slikarka »prisega na naravo in pokrajino kot stalni in nikoli izživetni motiv ter navdih«.

Dragica Sušanj je doslej sodelovala na številnih skupinskih razstavah, njena razstava v Opatiji pa je osma samostojna. Z njo sta obe organizaciji

RK počastili tudi mednarodni praznik žena.

Vir: www.primorske.si

Marjana Mirković

13. marec

Skupnost Albancev, Reka
Koordinacija svetov in predstavnikov PŽ

V prostorih Skupnosti Albancev je potekala tudi tretja seja koordinacije svetov in predstavnikov narodnih manjšin PGŽ. Vodil jo je predsednik Branko Vrcelj, navzoči so bili Gani Xharrahi, Šehrizad Begić, Antun Toni Rehak, Levko Cvetkovski in Miroslava Gržinić, na dnevnem redu pa je bil dogovor o programu in delovanju v prihodnje.

Sprejet je bil predlog o načinu financiranja, posredovan tudi na naslov PGŽ, skupaj s pojasnilom, da sveti in predstavniki nimajo zagotovljenih prostorov in drugih razmer za delovanje, kar naj bi bilo urejeno tako, kot je to storilo Mesto Reka (mesečni zneski za kritje večine režijskih in drugih stroškov). Koordinacija je v tej zvezi predlagala tudi skupno sejo z Odborom za vprašanja narodnih manjšin in človekove pravice PGŽ, na katerem bi preverili tudi sklepe s skupnega sestanka 24. oktobra 2008.

Na seji je bil sprejet tudi sklep o skupnem nastopu s člani koordinacije svetov in predstavnikov narodnih manjšin na ravni Mesta Reka, s katerimi bi pripravili predloge, ki zadevajo spremljanje manjšinske problematike v medijih in posredovanje informacij v manjšinskih jeziki.

Marjana Mirković

13. marec

Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Društvo upokojencev Mirna na
Dolenjskem

Pozdrav Reki z Mirne: Pesem je bližnjica do sreče

Društvo upokojencev z Mirne na Dolenjskem obiskuje razne kraje, kjer so dejavna slovenska kulturna društva. V želji, da pride obiskat Slovenski dom na Reki, je g. Anton Kotar, odgovoren za kulturne dejavnosti, prek Kažipota stopil v stik z našo urednico Marjano Mirković in poslal predstavniveni material ter nas še osebno obiskal. In tako se je začela organizacija go-

stovanja DU Mirna v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki. Določili smo datum 13. marec ob 18. uri.

Naši gostje so prišli prej, ravno toliko, da so si ogledali znamenitosti Reke in Trsat ter se spotoma okrepčali. Zatem so odhiteli v naš dom na pripravo za nastop. Pripravili so bogat program, v katerem so sodelovali MePZ DU Mirna z zborovodkinjo Tanjo Benedik, folklorna skupina Nasmeh z vodjo Marjanom Podobnikarjem ter dramska skupina DU Mirna z Bosansko bioenergijo avtorice Slavke Kramer. Razen gostov je nastopil tudi MePZ Bazovica.

Prvi se je predstavil MePZ DU Mirna, zatem je vse navzoče pozdravil podpredsednik DU Mirna Anton Kotar ter nam zaželel prijeten večer, ker je, kot je dejal, njihovo geslo "pesem je bližnjica do sreče! In poskušajmo to bližnjico skupaj najti in jo prehoditi." Tudi naš predsednik društva Vitomir Vitaz je pozdravil goste in jim zaželel dober nastop ter prijetno počutje. In lepo je bilo poslušati in gledati skupine, ki so se vrstile na odru. Čas je hitro minil, občinstvo je zadovoljno ploskalo. Zbor je moral zapeti še "bis", harmonikar pa je zai-gral vesele melodije in viže, tako da so nekateri gledalci skupaj z gosti kar zaplesali v dvorani. Na koncu se je prijetno druženje nadaljevalo v klubskih prostorih do poznih ur. V pričakovanju našega obiska Mirne so se gostje z lepimi vtisi in dobrimi željami poslovili od nas.

Zdenka Jelovčan

15. marec

Občni zbor SPD Trst

Petinpetdeseti občni zbor Slovenskega planinskega društva v Trstu je potekal v slovesnem tonu, saj je društvo po več desetletjih znova sprejeto v Planinsko zvezo Slovenije. Ponosno sta bila izobešena prapor društva in zastava Planinske zveze. Iz poročil predsednice društva Marinke Pertot in tudi voditeljev številnih sekcij pa se je videlo, koliko energije je treba porabiti in koliko je treba delati za obstoj slovenskega rodu in jezika v okolju, v katerem del večinskega naroda včasih ni preveč „navdušen“ nad manjšino. Športna in kulturna društva so tista, ki vzdržujejo narodo-

vo samozavest, zato ni nič čudnega, da so na območjih nekdanje Avstro-Ogrske, ki so po prvi svetovni vojni pripadla Italiji, v času vzbujanja fašizma najprej bila prepovedana in uničena prav taka društva s slovenskim predznakom.

Vse sekcije društva so bile v preteklem letu izredno dejavne, nekatere (npr. alpinistična) z uspehi na svetovni ravni. Posebno veliko se je delalo s šolskimi otroki, da bi jih privabili k poznejšemu obstanku v društvu.

Na zboru so bili navzoči gostje iz Planinske zveze Slovenije in številnih društev, s katerimi SPD Trst tesno sodeluje, med drugimi je bil navzoč tudi vodja planinske skupine KPD Bazovica z Reke. Zbor se je končal s pozno nočno družabnostjo, ki je tudi upravičila potrebo po takih dogodkih.
Darko Mohar

16. marec

Izlet na Gradiško Turo nad Vipavo

Če bi kdo prej rekel, da bo izlet v Vipavsko dolino tako lep, mu ne bi verjetno nihče verjel. Vse se je lepo začelo že zjutraj. Kot po navadi, ko se gre proti zahodu, so Vrata Jadrana zborna mesto. Lepo, sončno jutro je dalo vedeti, da ne bo vetra, padavin in mraza. Pot ni bila dolga, po urici in pol vožnje so se že vsi zbrali pod jugovzhodno steno Gradiške Ture nad Vipavo. V Gradiški sta planince pričakala gorski vodnik Mojmir Kuneš s prijateljem. Mojmir je bazoviške planince nekajkrat vodil na Triglav v organizaciji Slovenske izseljenske matice. Tu se je planincem pridružil še Franc Uršič, prijatelj vodje planinske skupine, izreden človek in športnik.

Gradiška tura v smeri. Foto: Darko Mohar

Opremljanje tistih, ki so imeli namen preplezati steno, je trajalo kar nekaj časa. Potem so krenili, ena skupina v steno, opremljeno z varovalnimi napravami, druga pa tudi strmo ob steni. Žal je bilo plezanja prehitro konec. Balkon sredi stene, zelo „zračni“ in lepi razgledi, so navdušili planince. No, z osvojitvijo vrha presenečen je ni bilo konec. Najprej spust po lepi gozdni „mulatjeri“, potem še „pirček“ v Vipavi, ki je presenetila s svojo lepoto. Krasen glavni trg, Lanthierjeva graščina v centru mesta in 25 mostov čez reko Vipavo - razlog, da mestu pravijo „slovenske Benetke“. Tudi izvir reke Vipave je v centru mesta in menda je to edini deltasti izvir kakšne reke v Evropi. In ob izviru je dobra in poceni gostilna! Nazaj na Reko se je krenilo že v trdi temi.

Darko Mohar

19. marec

Mestni muzej, Reka

Bibliotrag

Založniški center ICR, manjša, a pomembna reška založba, usmerjena v izdajanje naslovov, dragocenih za različna področja kulturne zgodovine mesta, je v zbirki Dokumenti predstavila publikacijo z naslovom *Bibliotrag* (Knjigosled), ki vsebuje natančen zapis vseh izdaj v preteklih treh desetletjih. Gre za založbo, ki je tako v časih skupne države kot tudi pozneje, v periodiki, namenjeni literaturi in družbenim vprašanjem, pogosto objavljala tudi aktualne slovenske avtorje. Med imeni so med drugimi Andrej Ule, Denis Poniž, Matjaž Potrč, Jože Pogačnik, Ifigenija Zagoričnik in Slavoj Žižek, če naštejemo samo nekatere.

Avtorica *Bibliotrağa*, dolgoletna direktorica in urednica ICR, Vlasta Hrvatini Smetko, je knjigo pripravljala štiri leta, zamisel za to pa je dobila leta 1995, ko se je ICR znašel v razmerah, ko bi bil lahko čez noč likvidiran in bil tako tudi kolektivno izbrisan, kot da ga nikoli ne bi bilo in kot da sploh ni prispeval k reški in tako tudi ne k hrvaški kulturi, posebej pa založništvu, poučarja avtorica.

Zato je sistematizirala in zapisala celotno založniško produkcijo od leta 1976 do februarja 2009. Izšlo je 400 knjig, med njimi, kot je poudaril urednik knjige Mladen Urem, v drugi polovici dvajsetega stoletja tudi dvajset najpomembnejših založniških projektov na Reki. Poleg avtorjev

in naslovov (skoraj) vseh publikacij so navedeni tudi preostali sodelavci, saj je po mnenju avtorice vsaka knjiga sad skupnega dela, zato njen *kombinirani* zapis, kot ga imenuje, zajema vse izdaje ICR, in to večplastno, ter poleg avtorjev omenja tudi vse druge sodelavce, oblikovalce, prevajalce, lektorje, korektorje, sozaložnike, grafično-tehnične urednike, oblikovalce, recenzente in celo sponzorje, ki so sodelovali v izdanih delih in tako po svoje, tako ali drugače - to ostaja v presojo kulturologom -, prispevali k hrvaški in reški kulturni ustvarjalnosti. V njej pa je ICR gotovo zapustil prepoznavno založniško sled.

Marjana Mirković

Mladen Urem, Vlasta Hrvatin-Smetko in Ervin Dubrović.
Foto: Marjana Mirković

20. marec
Galerija Juraj Klović
Dialog
Jože Trontelj in Dragan Karlo Došen

Dialog je projekt, ki štiri tedne zapored predvideva enotedenske razstave. Prvo letošnjo je pripravil Dragan Karlo Došen v sodelovanju s kiparjem Jožetom Trontljem, naslednji sodelujoči so še Zvonimir Kamenar in Etko Tutta, Branko Kukurin in Vlado Martek ter Miomir Milošević in Morena Brnčić.

Avtorje izbira umetniški svet reške podružnice Hrvaškega društva likovnih umetnikov, izbrani domači avtor pa povabi umetnika zunaj reškega okolja, ki mu je blizu po umetniškem snovanju, in skupaj pripravita razstavo. Dialog naj bi pomenil »pogovor« ali »molk«, komunikacijo ali soočanje likovnega izražanja obeh avtorjev, pa tudi njiju in občinstva.

Kot je poudaril Dragan Karlo Došen, se je z gostom spoznal pred petimi leti, med bivanjem v cistercijskem samostanu v Stični, kjer je tudi Muzej krščanstva na Slovenskem. On je bil kandidat za redovnika, Jože Trontelj pa je tam delal, tudi v bližnji cerkvi v Ivančni Gorici je njegovo delo. Skupni temelj te razstave je iskati, izpraševati, vrednotiti in osmišljati življenje. Predstavljen je bil Došenov video z zadnjim kiparjevim delom, marmornato glavo *Krik*, Jože Trontelj pa je razstavil še *Sveto drevo* v lesu, kot simbol poti za razmišljanje, in prazen okvir kot izziv za izpolnitev in razsvetlitev v tuzemski časovni omejenosti.

Marjana Mirković

Dragan Karlo Došen in Jože Trontelj.
Foto: Damir Škomrlj

20. marec
Teatro Fenice, Reka
Zoran Predin, koncert

Koncert slovenskega kantavtorja Zorana Predina na Reki, kjer je nastopil že petdesetih, kot pravi, tokrat v okviru svoje mini turneje po Hrvaškem, je bil znova uspešen. Če sklepamo po navdušenem odzivu obiskovalcev v reškem Teatru Fenice, v katerem je prvič nastopil, se najpopularnjšemu slovenskemu pevcu na Hrvaškem tudi v prihodnje ni bati za občinstvo, zlasti ker je bil navdušenja pred tem deležen tudi v Pazinu in Zadru, pa tudi pozneje v Varaždinu in Zagrebu. In prodaja zadnjega albuma *Inventura* v hrvaščini je, kot pravi, preseгла vsa pričakovanja. Po nastopu je Zorana Predina, ki je l. 2007 na-

stopil tudi na 60. obletnici KPD Bazovica na Reki, pozdravil fotograf Istog Žorž in mu za spomin na ta nastop izročil zbirko odličnih fotografij, posnetih med koncertom.

Zorana Predina, čigar pesmi lahko skoraj vsak dan slišimo na valovih Radia Rijeka, bomo lahko poslušali tudi poleti, saj je napovedal udeležbo na *Kastafskem letu*. Na spletni strani www.predin.com je že tudi datum tega njegovega nastopa: 10. julij.

Marjana Mirković

20. marec

Slovenski dom KPD Bazovica
Josip Tomaić, Velebit

Kljub tehničnim težavam je vodja rendžerjev iz Nacionalnega parka Severni Velebit gospod Josip Tomaić s petnajstminutnim filmom in diapozitivi predstavljal največje gorovje Hrvaške, simbol, ki pomeni Hrvatom prav to kar Slovencem Triglav. Lepote enega lepših evropskih gorovij so se kar vrstile pred kar številnimi obiskovalci predavanja. Planinska skupina KPD Bazovica obišče Velebit tudi večkrat letno in ji bo to predavanje veliko pomenilo pri izbiri naslednjih ciljev. Planinci KPD Bazovica po navezanih stikih s HPD Zavižan iz Senja upamo, da bodo obiski v te, še vedno zelo prvinske in ohranjene kraje še pogostejši.

Darko Mohar

21. marec

Mestna hiša, Klana
Dnevi Matka Laginje

V Klani je potekalo letošnje kulturno-znanstveno srečanje Dnevi Matka Laginje, ki sta ga že šestnajsto leto zapored organizirala tamkajšnja občina in Domoznansko društvo. Njegov predsednik in obenem klanski župan Ivan Šnajdar je z akademikom Petrom Strčićem odprl prireditev in med drugim dejal, da je bila pretekla dejavnost osredotočena v turistično ovrednotenje naravne in kulturne dediščine mesteca in okolice. Čeprav so majhna občina, jim je le uspelo, kot je poudaril, vsa ta leta pripeljati ugledne predavatelje in sodelavce. Spregovoril je tudi o desetletju in pol delovanja društva in Katedre čakavskega sabora, sledilo je predvajanje promocijskega filma

Kaštel Gradina in liburnijski limes avtorjev Ranka Starca in Dragana Pelića ter več prispevkov na temo pisem Matka Laginje (Tea Mayhew), italijanizmi v lokalnem govoru (Ana Babić) in klanški frazeologiji (Nensi Čargonja Košuta in Željka Šarčević), slovenski biolog Miha Krofel je spregovoril o raziskovanju risov na širšem območju Klane in slovenskem Snežniku, srečanje pa se je končalo s predstavitvijo novejšega raziskovanja brezna Gotovž (Gordana Pavoković).

V Klani so tudi odprli cesto proti Gradini, zgrajeno s pomočjo sredstev EU oziroma projekta Prekrižane meje CBC Phare 2005 Interreg IIIa, ter predstavili dvojezični slovensko-hrvaški zbornik s posvetovanja zgodovinarjev, s katerim se je lani končal ta mednarodni projekt. Zanj je Klana skupaj s Pivko in Ilirsko Bistrico prejela evropska sredstva, namenjena turistični valorizaciji vojaško-obrambnih objektov. Ta vojaška dediščina sega v rimske čase, o čemer pričajo obrambno obzidje liburnijskega limesa, klanška utrdba *Gradina* in slovenski srednjeveški grad - utrdba Prem, pa tudi vojaški objekti novejšega obdobja, kot so Alpski zid in utrdbe iz druge svetovne vojne.

Zbornik objavlja naslednje prispevke: Kaštel Gradina - Klana in Liburnijski limes - arheološko-konservatorska dela na lokacijah *Vranjeno* in *Za Presiku* (Ranko Starac), Najdba bakrenega polovičnega folisa v Gradini Klana (Bože Mimica), Rimski cesar Maksencij (Ivan Šnajdar), Claustra Alpium Iuliarum (Andreja Penko), Stoletni sen o Metulumu od Japodov do Rimljanov (Franc Poklar), Armade na prostoru med Slavnikom in Snežnikom v 20. stoletju (Tomislav Šajn), Rapalska pogodba leta 1920 in območje Klane, vzroki in posledice (Petar Strčić), Italijanske fortifikacije Alpskega obzidja na območju občine Klana (Vladimir Tonić), Zaledje Reke in Liburnije kot možna turistična destinacija (Miroslav Simčić), Pot miru - Soška fronta, primer valorizacije zgodovinske dediščine v Zgornjem Posočju (Tadej Koren), končujeta pa ga pesmi *Kunfini* in *Klanjska Gradina* (Anton Starčić Šopec).

Pomembno vlogo pri pripravi zbornika sta imeli društvi za krajevno zgodovino iz Klane in Ilirske Bistrice, ki plodno sodelujeta že več kot desetletje in pol, gostje iz Ilirske Bistrice pa so se tudi tokrat udeležili srečanja.

Marjana Mirković

Claudio Frank, Matko Laginja

25. marec
Slovenska manjšina na Kanalu Ri

Urednica Kažipota je na povabilo lokalne TV postaje Kanal Ri gostovala v oddaji Mozaik. Na kratko je predstavila organiziranost slovenske skupnosti v županiji in mestu ter okvirno dejavnost obeh svetov in aktualnih dogodkov v društvu.

Pogovor z novinarko Ljiljano Vidmar je sicer izpolnil termin in verjetno tudi zamišljen namen oddaje, a žal je tudi tokrat potekal v hrvaščini in bil, kot ponavadi, le pomenek o manjšini, ne pa zanjo. Pričakovati je, da bo napredek pri vključevanju narodnih manjšin v program lokalnih medijev in v njihovih jezikih dosegla dejavnost koordinacije manjšinskih svetov na županijski in mestni ravni.
Marjana Mirković

25. marec
Slovenski dom KPD Bazovica, Reka
Anita Hromin, *Tiha mitologija mesta Reka*

Tiha mitologija mesta Reka je svojo razstavo imenovala fotografinja Anita Hromin, članica fotografske skupine KPD Bazovica.

Anita Hromin, rojena v Logu pod Mangartom, od otroštva rada slika in je bila članica več likovnih

skupin na Reki. Pred štirimi leti je čopič - in to zelo uspešno -, zamenjala s fotografskim aparatom. O njenem talentu smo se lahko prepričali že na skupnih razstavah fotografske skupine društva, tokratna razstava pa nam naše mesto predstavlja v popolnoma novi luči: skozi hladen pogled, uprt iz oči na obrazih, upodobljenih na pročeljih znanih reških stavb. Obrazi, skriti pod balkoni, strehami, zamrznjeni v času, samozatajani, že stoletja krasijo reška pročelja ter tako pričajo o bogati zgodovini mesta. Opus fotografij Anite Hromin v črno-beli tehniki odraža navidez nasprotujoča si čustva, izražena na podobah: od povsem navadnih in ravnodušnih, do polnih razburjenja in čudaških. Fotografije dajejo enovit vpogled v emocionalen tok skupne preteklosti, mesta in človeške narave, trajno zaznamovane v pročeljih na reških ulicah. Priče reške zgodovine nam na čudovitih fotografijah Anite Hromin nemo, a kljub temu enotno pripovedujejo svojo zgodbo in govorijo tudi o tem, koliko arhitektonskih vrednosti ima Reka že stoletja. Obrazi, izražajoč vztrajnost in ponos, nas v našem hitrem načinu življenja - zdi se, da zanalašč -, spominjajo na trajne vrednote in minljivost človeškega življenja. Obrazi na fotografijah nas tudi opominjajo na vrednosti reške arhitekture, in sicer krasijo stavbe *Jadrolinije*, *Luke Rijeka*, *Croatia Osiguranja* in drugih.

Razstavo je odprl predsednik KPD Bazovica Vitomir Vitaz, avtorica umetniških fotografij Anita Hromin pa je povedala, da je z razstavo skušala izraziti svoje doživljanje mesta Reka; posebej se je še zahvalila članom društva Vitomiru Vitazu, Zdenki Jelovčan, Istogu Žoržu, Milanu Grlici in Petri Aničić ter vsem, ki so marljivo sodelovali pri postavitvi razstave.
Dimitrij Jelovčan Bulatović, prevod in priredba Marjana Mirković

Anita Hromin. Osebni arhiv.

27. marec

Skupnost Italijanov, Novigrad
Slika arhitekture - arhitektura slike

V okviru mednarodnega razstavnega projekta *Slika arhitekture - arhitektura slike*, ki združuje različne likovne ustvarjalce iz Italije, Slovenije in Hrvaške, so v novih galerijskih prostorih Skupnosti Italijanov v Novigradu odprli razstavo, posvečeno trem velikanom, arhitektu Andrei Palladiu, Primožu Trubarju in Marinu Držiću, ki so ustvarjali pred pol tisočletja. Pobudnik projekta je slovenski akademski slikar Rok Zelenko iz Grožnjana, na Reki sicer znan tudi kot ustanovitelj tamkajšnje podružnice reškega društva KPD Bazovica leta 1994, in avtor odmevne monografije o slovenskih slikarjih v tem slikovitem istrskem mestecu. Rok Zelenko je ob tej priložnosti izrazil upanje, da bo to srečanje, ki združuje ustvarjalce s področja arhitekture, slikarstva, kiparstva, fotografije, videa in performansa, postalo trajnejša oblika. V zanimivo oblikovanem katalogu, izdanem na zgoščenci, je med drugim zapisal, da »ustvarjalnosti in ustvarjalcem nobeno obdobje ni lahko. Zato je ne samo Slika arhitekture, posvečena spominu na Palladia, marveč tudi Arhitektura slike, posvečena vsem ustvarjalcem vizualnega, ki skupaj z arhitektom ustvarjajo današnjo podobo Projekta. Naša želja je, da bi tokratno umetniško srečanje italijanskih, slovenskih in hrvaških ustvarjalcev preraslo v trajnejšo obliko trienala, srečanja vizualnih umetnosti z arhitekturo, s srečanjem izvajalcev, naročnikov, investitorjev in projektantov.«

O dogodku sta spregovorila Roberta Gubitosi iz novigrajske podružnice Skupnosti Italijanov in znani istrski umetnostni zgodovinar Marino Baldini. Opozoril je na velikanski pomen in vpliv Palladia tudi v Istri (cerkev sv. Stjepana v Motovunu, kaštel v Savičenti) in poudaril, da gre za pomembno razstavo, ki jo je "težko ne po-hvaliti".

Na razstavi, ki je bila v sodelovanju z Društvom likovnih umetnikov Insula iz Izole in Društvom arhitektov Obale iz Kopra pred tem odprta tudi v Hiši arhitekture v Ljubljani, so sodelovali avtorji: Antonio Alberino, Federico Bernardi, Leonida Bernetič Zelenko, Beti Bricelj, Françoise Calcagno, Bruna Carnio, Giampietro Casisa Vianello, Adolfin De Stefani, Miranda Legović, Aguaranda

Lehza Liiban, Erik Lovko, Antonello Mantovani, Alessandro Marazzato, Ana Milovanović, Aldo Pallaro, Dušan Podgornik, Ljubo Radovac, Valter Riondato Zeno, Luca Tessarin, Ivano Visman, Boštjan Voda, Boris Zuliani, XX. 9. 12 FABRIKArte, Luciana Zabarella, Rok Zelenko, Boris Zuliani. Marjana Mirković

Rok Zelenko s sodelavkama pri pripravi razstave. Foto: Marjana Mirković

29. marec

Izlet na Japetić pri Samoboru

Samobor je krasno baročno mestece v bližini Zagreba, proti jugu in zahodu obkroženo z griči Samoborskega gorovja. Najvišji vrh je Japetić, visok 879 metrov. Na vrhu stoji razgledni stolp, ki omogoča razgled ... - pravzaprav razgleda sploh ni bilo. Dež je začel padati takoj, ko smo prišli v Samobor in se napotili proti mestnemu muzeju, in ni nehal do konca izleta. Na srečo ni padalo dovolj močno, da bi pokvarilo vzdušje izleta v te prelepe kraje. Po pokušini znanih kremnih rezin v mestu nas je avtobus odpeljal do Šoičeve hiše, nekaj kilometrov zunaj mesta, kjer se je začel strm vzpon. Kar hitro smo bili obkroženi z zgodnjim pomladanskim cvetjem vseh vrst in barv, nekaterih vrst še pisec teh vrstic ni nikoli videl v svojem, zdaj že ne tako kratkem življenju. Zaradi toliko cvetja je Japetić razglašen za botanični rezervat. Na južni strani hriba stoji planinski dom, za katerega trenutno iščejo oskrbnika. Hrana v domu je bila včasih vrhunsko, no, stari

oskrbniški par so upokojili. Potem so morali rešiti lastninske zadeve in kaže, da bo dom spet kmalu odprt. Kljub vsemu nas je pričakal odprt dom in segreta kuhinja. Dovolj, da smo se preoblekli v suho, pomalicati in krenili naprej. Sledil je še strm in blaten spust proti Jastrebarskemu. Nekaj padcev na spolzkih strminah se je končalo brez posledic, dež in blato pa sta bila pozabljena ob obilnih porcijah v Sahari v Jastrebarskem. Tokrat so izlet planinske skupine odlično organizirali in vodili Anita, Jadranka in Zoran Bistričič, za kar se jim prav lepo še enkrat zahvaljujemo.

Darko Mohar

Pomlad na Japetiču. Foto: Darko Mohar

NAPOVED APRIL

3. april, 19.00

Slovenski dom KPD Bazovica
Južič in Juča
KD Šavrini in anka Šavrinke

V dvorani Slovenskega doma na Reki bo nastopila istrska gledališka skupina društva KD Šavrini in anka Šavrinke. Ljubiteljski igralci iz Gračišča bodo uprizorili komedijo Južič in Juča avtorja Marjana Tomšiča.

“Iznajdljivost vaškega človeka, nerodna ljubezen, dogodki po vojni s prepletanjem starih verovanj - vse to je Marjan Tomšič spredel v to komedijo,” je med drugim zapisano v napovedi dogodka.

Glede imena skupine naj omenimo, da so Šavrini, kot piše Slovenski etnološki leksikon, ime za slovenske Istrane med Rižano in Dragonjo, kjer je bila do druge polovice dvajsetega stoletja prevladujoča gospodarska dejavnost poljedelstvo v oljkarstvu in vinogradništvom ter živinoreja. Pomembno je bilo trgovanje z obmorskimi mesti, predvsem s Trstom, in v notranjost, tudi tihotapstvo. Šavrini so ohranili narečje, slovstvo, glasbo, šege in navade, v bogoslužju pa je bilo še ob koncu devetnajstega stoletja izpričano glagoljšstvo. Etonim Šavrini se je ohranjal do šestdesetih let dvajsetega stoletja, predvsem kot ime za ženske s tega območja, Šavrinke, ki so se ukvarjale s preprodajo kot dopolnilno dejavnostjo (jajčarice, krušarice, mlekarice, perice, branjevke) med hrvaško Istro in obmorskimi mesti.

Marjana Mirković

9. april

Slovenski dom KPD Bazovica
Obisk ministra

Slovenski dom KPD Bazovica bo obiskal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjan Žekš. Njegovo prvo srečanje z rojaki na Reki bosta spremljala državni sekretar dr. Boris Jesih in vodja sektorja za spremljanje položaja Slovencev zunaj RS in za statusne zadeve na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak.

Obisku na Reki bosta sledili tudi srečanja Borisa Jesiha in Rudija Merljaka s predstavniki društev v Pulju in Lovranu.

Marjana Mirković

17. april, 19.00

Slovenski dom KPD Bazovica
Predstavitve knjige o Slovencih v BiH

V organizaciji društva KPD Bazovica in mlade članice upravnega odbora Barbare Riman bo večer izpolnila predstavitve knjige *Slovenci v Bosni in Hercegovini skozi pričevanja, spomine in literarne podobe 1831–2007*. O večletnem nastajanju obsežnega dela bo spregovorila sama avtorica, dr. Vera Kržišnik - Bukič z ljubljanskega inštituta za narodnostna vprašanja.

Marjana Mirković

18. april, 14.00
Slovenski dom KPD Bazovica
Okrogla miza

Okrogla miza z naslovom *Lastna institucionalna opora kot pogoj k ohranjanju slovenstva na Hrvaškem* bo potekala na pobudo članice vodstva KPD Bazovica Barbare Riman. Uvodničarka in moderatorica srečanja bo znanstvena svetnica na Inštitutu za narodnostna vprašanja, dr. Vera Kržišnik - Bukić, sodelovali pa bodo: znanstvena sodelavka in predavateljica na Fakulteti za humanistične študije v Koprju dr. Karmen Medica, predsednica Slovenskega kulturnega društva Istra iz Pulja Klavdija Velimirović, novinar Primorskih novic in dober poznavalec aktualne problematike Slovencev na Hrvaškem Tomo Šajn iz Ilirske Bistrice, prevajalka in organizatorica tečajev slovenščine Vida Srdoč, mlada raziskovalka na Ljubljanskem Inštitutu za narodnostna vprašanja Barbara Riman in urednica Kažipota kot predsednica Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije.
Marjana Mirković

18. april, 19.00
Dom »12. rujan«, Trstje
Slavko Malnar, *Čabarske žrtve fašizma*
Predstavitve knjig

V počastitev spomina na prvi organizirani napad na fašističnega okupatorja v Tatinski dragi 19. aprila 1941 bodo v Domu »12. rujan« v Trstju predstavili knjigo z naslovom *Čabarske žrtve fašizma*. Organizator dogodka je Društvo antifašističnih borcev in antifašistov iz Čabra, v sodelovanju s čabarskima podružnicama Matice Hrvatske in stranke SDP. Poleg avtorja, Slavka Malnarja, bodo o knjigi spregovorili še Kristijan Rajšel, Ivan Janeš in Dragutin Vrus.
Marjana Mirković

25. april, 20.00
Kulturni dom Hrpelje - Kozina
Primorska poje, revija

Mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Franja Bravdice bo tudi letos nastopil na priljubljenem pevskem srečanju Primorska poje. Tokrat bodo zapeli pesmi *Po jezeru*, *Ribce po Murjci* *pjavajo*, *Ljubezen do domovine* in *Slušaj mati*, medtem ko bo skupna pesem maša, posvečena bazoviškim žrtvam, po katerih nosi ime slovenskega društva na Reki.

Poleg MePZ KPD Bazovica, ki bo s petinštiridesetimi prijavljenimi pevkami in pevci gotovo med najštevilnejšimi na reviji, bodo večer v Kozini izpolnili še nastopi zbora Zlatorog iz Vipave, vokalne skupine Rihemberg iz Branika, MoPZ iz Brega pri Boljuncu ter ženske pevске skupine *Kalina* in moškega okteta Jasenski pevci iz Ilirske Bistrice.

Tudi na Primorski poje 2009 sodeluje več slovenskih zborov s Hrvaške: 7. marca je v Biljah nastopil MePZ Triglav iz Splita, 28. marca v Vrtovinu pa MePZ Slovenski dom Zagreb; del revije bo 3. aprila potekal v Mali dvorani koncertne dvorane Vatroslav Lisinski v Zagrebu, 19. aprila pa bo v cerkvi Sv. Florijana v Zavarhu nastopil MePZ Anton Martin Slomšek (KPD Slovenski dom, Zagreb).
Marjana Mirković

29. april, 19.00
Slovenski dom KPD Bazovica
Biznismen, monodrama
Glej, kako lepo se začanja dan, odlomek

V sodelovanju z reško Skupnostjo Črnogorcev bo v dvorani KPD Bazovica nastopil črnogorski igravec Vojo Krivokapić. Uprizoril bo predstavo, monodramo *Biznismen* avtorja Miodraga Karađića in v režiji Gorana Bulajića.

Del večera pa bo izpolnil nastop dramske skupine društva KPD Bazovica. Igralca Loredana Jurković in Alojz Usenik bosta odigrala odlomek iz komedije *Glej, kako lepo se začanja dan* avtorja Zvonimirja Bajsića in v režiji Alojza Usenika.
Marjana Mirković

IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb

Svet slovenske narodne manjšine mesta Zagreb je v okviru desete obletnice Gostičevih dni 6. marca v foajeju hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu pripravil posebno razstavo o tem slovitem opernem pevcu, ki je kot eden največjih tenoristov svojega časa in prvak ljubljanske, zagrebške in dunajske državne opere nastopal tudi na odrih velikih evropskih mest. Avtorica razstave o življenju in delu tega velikega umetnika je zagrebška muzikologinja Marija Barbieri, ki je leta 2000 skupaj z Marjano Mrak pripravila tudi monografijo, ob odprtju razstave pa tokrat o njem tudi spregovorila. Žal je bila razstava - kljub drugačni napovedi - odprta samo en dan, kot so nam nekaj dni pozneje prijazno pojasnili v gledališču (?).

Gostičevi dnevi potekajo od leta 2000, stote obletnice rojstva tega umetnika, ki ga štejeta za svojega slovenski in hrvaški narod. V obeh državah se zvrsti več dogodkov, ki jih organizirajo kulturno društvo Jože Gostič iz Homca ter Opera in balet slovenskega in hrvaškega narodnega gledališča.

Več: www.gosticevi-dnevi.net
Marjana Mirković

NOVO NA KNJIŽNIH POLICAH

Krila migracij

Z ministrstva za kulturo smo marca prejeli knjigo *Krila migracij* - Po meri življenjskih zgodb, ki jo je izdala založba Znanstveno raziskovalnega centra pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Uredila sta jo Mirjam Milharčič Hladnik in Jernej Mlekuž, predstavljenih pa je sedem zgodb slovenskih izseljenk in priseljenk v Sloveniji, z njihovimi besedami, fotografijami, pismi, dnevniki, spomini.

Življenjske zgodbe nam predstavljajo »življenja v kontekstu«, umeščena v socialne, ekonomske in zgodovinske okoliščine; podvržena vplivom družine, skupnosti in družbenih institucij; odvisna od kulturnih pokrajin, osebnih prepričanj, intimnih dejanj, samostojnih odločitev in njihovih posledic. Kot je med drugim še rečeno v uvodu, "življenjske zgodbe migrantk predstavljamo zato, ker brez subjektivnih izkušenj tistih, ki odidejo, in tistih, ki ostanejo, migracijskih procesov sploh ne moremo razumeti.

V svetu se posebna raziskovalna pozornost migrantkam posveča šele zadnji dve desetletji, ko se je uveljavilo prepričanje, da so migracije spolno zaznamovani procesi in da je treba poleg makroekonomskih in političnih vzrokov razumeti tudi splet družinskih in prijateljskih vezi in mrež, znotraj katerih se sprejemajo usodne odločitve o selitvah.

S pomočjo življenjskih zgodb in z rabo (avto)biografskih virov nas študije o migracijah seznanjajo z različnimi vlogami, izkušnjami, položaji in obravnnavami moških in žensk v migracijskih kontekstih v preteklosti in danes," je še uvodoma zapisala Mirjam Milharčič Hladnik.

Knjiga poleg "štorij za uvod" obeh urednikov (*Moja nona in Naša varuška*) pod naslovom *Življenje, kot so ga pisale* objavlja tri zgodbe: *Moje misli so bile pri vas doma* - Poti prehodov v pismih (Mirjam Milharčič Hladnik); *Sprejmi moj najlepši pozdrav od tvoje te ljubče in zveste žene Francke* - Ženina pisma možu na Nizozemsko leta 1929/30 (Marjan Drnovšek); *Bila je preprosto sreča, da sem prišla v Kanado* - O razlo-

gih za selitve skozi Stankino življenjsko zgodbo (Urška Strle). Pod naslovom *O glasu lepih Vid* sta objavljeni zgodbi »Maledet?«, »Schiaivitu?« - Ko oblastni glas utihne (Jernej Mlekuž) in *Komaj sem čakala, da zrastem in postanem aleksandrinka* - Demitizacija aleksandrink (Katja Škrlič); pod naslovom *One, ki jim ne vemo imen*, pa sledita zgodbi z naslovom *Hotela sem samo videti svet okoli sebe* - Ženske iz Rusije in Ukrajine v Sloveniji (Sanja Cukut) ter *To je moj džihad* - O tem, zakaj so se nekatere Bošnjakinje v Sloveniji začele pokrivati (Špela Kalčič).

Knjiga Krila migracij je pomemben prispevek k obogatitvi te vednosti in razumevanju migracij na Slovenskem in vsekakor izredno zanimivo branje tudi za priseljenke in priseljence na Hrvaškem. Urednica Kažipot se je v imenu Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije iskreno zahvalila ministrici za kulturo RS Majdi Širca za pozornost in zanimivo publikacijo, enako navdušena in prijetno presenečena nad tem knjižnim darilom je bila tudi predsednica SKD Istra iz Pulja, Klaudija Velimirovič.

Mirjam Milharčič Hladnik je sociologinja in kulturologinja, višja znanstvena sodelavka na Inštitutu za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU v Ljubljani.

Ukvarja se s politiko šolskih reform, z državljanško vzgojo ter s človekovimi pravicami, v zadnjem času v kontekstu integracije migrantov. V okviru ženskih študij se ukvarja z analizo neenakopravnosti med spoloma in zgodovinskimi primeri izbrisanih družbeno in politično pomembnih žensk v Sloveniji ter z migrantkami.

Med bivanjem v New Yorku se je začela ukvarjati z življenjskimi zgodbami slovenskih izseljenk in njihovih potomk, na podlagi raziskave je bil posnet tudi dokumentarni film *Američanke*, katerega ogled je Kažipot že priporočal, na vpogled pa je na spletni strani www.slovinci.si.

Jernej Mlekuž ali(as) dr. Burek je diplomiral iz geografije, etnologije in kulturne antropologije, magistriral iz geografije in leta 2008 doktoriral iz, hm, bureka, natančneje, burekovega več. Burekov več? Poglejte v knjigo *Burek.si?! Koncepti/recepti*. Na Inštitutu za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU je zaposlen kot asistent z doktoratom. Raziskovalno se posveča predvsem migracijskim in medijskim študijam ter družbeni geografiji in kulturnim vidikom migracijskih pro-

cesov. Z življenjem migrantk in migrantov se je srečeval v slovenski diaspori v Mendozi, Argentini in med slovensko govorečim prebivalstvom Beneške Slovenije. Več: www.zrc-sazu.si
Marjana Mirković

AKTUALNO

Svet za narodne manjšine RH objavil razporeditev sredstev za 2009

Svet za narodne manjšine RH - njegov član je tudi v drugem mandatu ostal predsednik krovne organizacije slovenskih društev Darko Šonc - je te dni objavil sklep o razporeditvi letošnje dotacije v znesku 43.590.000,00 kn. Namenjena je dejavnostim kulturne avtonomije, manifestacijam, založništvu in medijem, izobraževanje v maternem manjšinskem jeziku pa se financira posebej. Obenem je napovedano, da so - v skladu z varčevanjem vseh proračunskih porabnikov - za letos odpovedali tradicionalno skupno prireditev, na kateri se sicer navadno jeseni predstavi vseh sedemnajst manjšin, ki so se prijavile na razpis.

Dobro četrtno sredstev z razpisa so prejele organizacije srbske narodne manjšine, sledita italijanska z dobro petino in madžarska z dobro desetino podpore. Slovenska krovna organizacija je za prijave desetih društev prejela 864.000 kn, več kot četrtnina te dotacije je namenjena informiranju (213.000 kn: za zagrebški štirimesečnik Novi odmev 78.000 kn, splitski dvomesečnik Planika 42.000 kn, letno Liburnijsko priloško društva Snežnik v Lovranu 7000 kn, štirimesečnik puljske Istre, Mavrica, 16.000 kn in Kažipot 40.000 kn) in založništvu (33.000 kn: za dodatek monografiji zagrebškega društva *Slovenski dom 1929-2009* avtorjev Ilinke Todorovski in Silvina Jermana 12.000 kn, drugo izdajo monografije o reškem društvu *Slovenski dom Bazovica (1947-2007)* avtoric Barbare Riman in mag. Kristine Riman 15.000 kn ter monografsko brošuro zbirke Slovenski prispevek županijski dediščini - to je prijavilo SKD Snežnik iz Lovrana - 6000 kn).

Za dejavnosti kulturnega amaterizma in prireditve je društvu Slovenski dom v Zagrebu odobreno 126.000 kn, društvu Triglav v Splitu 134.000 kn, reški Bazovici 150.000 kn, društvu Dr. France Prešeren v Šibeniku 57.000 kn, zadrski Lipi

13.000 kn, puljski Istri 43.000 kn, lovranskemu Snežniku 16.000 kn, društvu Stanko Vraz v Osijeku 14.000 kn, dubrovniški Lipi 23.000 kn in društvu v Karlovcu 7000 kn. Približno enako vsoto kot Zveza slovenskih društev so prejele organizacije Avstrijcev in Nemcev ter makedonske manjšine.

Na koncu obvestila o odobrenih sredstvih Svet za narodne manjšine RH opozarja, da bodo odobrene zneske uporabniki prejeli »v skladu z možnostmi Državnega proračuna Republike Hrvaške«. Kaj natančno to pomeni, bo znano kmalu.

Marjana Mirković

Kje se slovensko neha in hrvaško začne

Knjiga z naslovom *Kje se slovensko neha in hrvaško začne: slovensko-hrvaška meja v 19. in na začetku 20. stoletja* je letos v hrvaškem prevodu izšla tudi na Hrvaškem.

Avtor, mladi zgodovinar dr. Marko Zajc, se v svoji knjigi, ki je v Sloveniji izšla pred dvema letoma, sprašuje, kaj pravzaprav loči Slovence in Hrvate. Ali, še boljše: kaj jih je ločevalo v stoletjih, ko sta oba naroda nastajala. Da bi razumeli zgodovino slovensko-hrvaške meje, je treba vedeti, kje so videli mejo ljudje pred stotimi, dvestotimi leti. Knjiga se, kot je rečeno, bolj kot s političnimi odnosi ukvarja z mejami v glavah ljudi in prikaže razvoj duha v času, ko so se začeli oblikovati nacionalni koncepti in postavljati ideološki okviri. Delo odpira pogled na različna pojmovanja političnih, jezikovnih, upravnih, cerkvenih in etničnih meja, s čimer posredno omogoča bralcu, da na nov, jasnejši način dojame aktualne dogodke v slovensko-hrvaški politiki in vzroke, ki so pripeljali do današnjih obmejnih konfliktov. Pri tem avtor ne išče krivca bodisi na eni bodisi na drugi strani, ampak skozi razumljiv in deloma humoren jezik, ki ga podpirajo najzanimivejši odlomki iz časopisnih člankov in razprav, razvija zavest o kompleksnosti vprašanja razdelitve ozemlja. Izid hrvaškega prevoda knjige je naletel v medijih na velik odziv, za reški *Novi list* je obsežen intervju z avtorjem pripravil Kristijan Benić (1. februarja 2009).

Zgodovinar dr. Marko Zajc (1975) je leta 2000 diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani s temo *Slovenski odmevi na protisrbske demon-*

stracije v Zagrebu 1902. Kot mladi raziskovalec je bil zaposlen na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Magistriral je z nalogo *Problem slovensko-hrvaške meje v 19. stoletju* (Žumberško vprašanje, 2003), doktoriral pa z disertacijo *Slovensko-hrvaški odnosi s posebnim ozirom na slovensko-hrvaško mejo 1830-1918* (2006). Kot avstrijski štipendist je raziskoval tudi na Dunaju, v letih 1999-2004 je na Radiu Študent pripravljaj poljudnoznanstveno oddajo o zgodovini vsakdanjega življenja z naslovom *Kocine zgodovine*. Prispevke objavlja v znanstvenih publikacijah pa tudi osrednjih tiskanih medijih in na Radiu Slovenija. Več: www.rtvsl.si, www.mladina.si, www.dnevnik.si, www.modrijan.si
Marjana Mirković

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu na novem naslovu

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu se je preselil v nove prostore v središču mesta, na Komenskega ulici 11 v neposredni bližini poslopja RTV Slovenija. Nova telefonska številka je +386 (1) 230 8000, elektronski naslov pa ostaja isti (urad.slovinci@gov.si), prav tako tudi spletna stran www.uszs.gov.si.

Lektorat za hrvaški jezik v Kopru

Na fakulteti za humanistične študije v Kopru so marca odprli lektorat za hrvaški jezik. V okviru sodelovanja reške univerze z Univerzo na Primorskem, Fakulteto za humanistične študije, bo dr. Irvin Lukežič maja gostujoči profesor na oddelku za kroatistiko. Kot je povedal, bo teden dni predvidoma namenil predstavitvi hrvaške kulture nasploh, s poudarkom na kulturni zgodovini ter književnosti iz obdobja renesanse.

Marjana Mirković

V Sloveniji novi potni listi

Vlada RS, je pripravila novelo zakona o potnih listinah, s katero uvaja biometrične potne listine druge generacije, ki bodo vsebovale tudi prstne odtise. Nove potne liste naj bi začeli izdajati junija, veljavnih dokumentov pa državljanom ne bo treba zamenjati, saj jih bo mogoče uporabljati do poteka veljavnosti. Kot je na novinarski konferenci pojasnila ministrica za notranje zadeve Katarina Kresal, želijo z uvedbo takšnih potnih listin povečati varnost posameznikov, predvsem v boju zoper terorizem, po-

večati stopnjo zaščite identitete posameznikov in preprečiti možnost ponarejanja.

Izdajo biometričnih potnih listin z biometrijo podobe obraza in dveh prstnih odtisov določa za vse države članice Uredba EU o standardih za varnostne značilnosti in biometrične podatke v potnih listih in potovalnih dokumentih, ki jih izdajajo države članice, sprejeta leta 2004.

Več: www.rtvsl.si, www.vest.si

Marjana Mirković

Š ŠTUDIJ V SLOVENIJI

29. junij-10. julij 2009

Univerza na Primorskem, FHŠ, Koper
Poletna šola META humanistika: Vode v Sredozemlju

Mediteranska poletna šola Teoretske in aplikativne humanistike na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem je dvotedenska mednarodna poletna šola v angleškem jeziku z interdisciplinarnim pristopom k humanističnim temam.

Namenjena je dodiplomskim in podiplomskim študentom, raziskovalcem in predavateljem na področju humanistike in družboslovja. Program obsega vrsto intenzivnih predavanj, popoldanskih delavnic in večernih okroglih miz ter ekskurzijo, ki bo priložnost za odkrivanje lokalne mediteranske kulture ob meji med Slovenijo, Hrvaško in Italijo

Tema letošnje, četrte poletne šole je Vode v Sredozemlju. Program se deli na skupni plenarni del (Perspektive sobivanja na območju kontaktnih prostorov Sredozemlja) in tri različne sklope: Voda - pokrajinske danosti in ekonomsko-geografski vidiki; Percepcija/e vode v antropološkem in zgodovinskem kontekstu Sredozemlja; Reprezentacija vode v mitologiji, literaturi in jeziku.

Sodelujoči predavatelji na poletni šoli, na kateri je mogoče pridobiti do devet mednarodno priznanih kreditnih točk (ECTS), so priznani profesorji iz Univerze na Primorskem in iz tujine (Malta, Pecs, Celovec, Videm, Benetke, Bologna, Zagreb).

Rok za prijave: do 20. maja. Informacije ob sredah (10.00-12.00) in na spletni strani www.fhs.upr.si

Marjana Mirković

13.-25. julij

16. Poletni tečajji slovenskega jezika, Koper

Halo, tukaj slovenski Mediteran!

Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem tudi letos organizira tečaj za vse, ki bi se radi naučili slovenskega jezika ali svoje znanje slovenščine še izpopolnili, spoznali Slovenijo in njeno kulturo, hkrati pa preživeli dva prijetna poletna tedna na morju. Mogoče je zaprositi tudi za štipendijo. Informacije ob sredah (10.00-12.00) in na spletni strani www.fhs.upr.si

Marjana Mirković

Poletna šola slovenskega jezika

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti v Ljubljani prireja 28. Poletno šolo slovenskega jezika (od 29. junija do 24. julija 2009) in 4. Mladinsko poletno šolo slovenskega jezika (od 29. junija do 10. julija 2009). Zamejci in potomci slovenskih zdomcev in izseljencev lahko zaprosijo za štipendijo. Prijave je treba poslati do 15. maja 2009 na e-naslov, po faksu ali pošti.

Informacije ob sredah (10.00-12.00) in na spletni strani www.centerslo.net

Marjana Mirković

Sodelovanja med RS in ZDA 2009-2012

Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS je objavila razpis za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med RS in ZDA v letih 2009-2012. Rok prijave je 15. maj 2009. Več: www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=363

Štipendije za dodiplomski studij na University of Evansville

Izšel je razpis za štipendije za dodiplomski študij na University of Evansville v Indiani, ZDA. Vrednost štipendije je 13.500 ameriških dolarjev za študijsko leto. Več:

www.sklad-kadri.si/index.cgi?jezik=slo&kat=243

ZANIMIVOSTI

Po pol stoletja odprta delavnica Franja Zafreda na Sušaku

Na Sušaku na Reki, na Strossmayerjevi ulici v hiši na številki 10, ki je bila leta 2002 v postopku denacionalizacije vrnjena potomcem družine Zafred, so po skoraj pol stoletja odprli zapečatenene prostore nekdanje delavnice za popravilo vodovodnih in plinskih instalacij ter proizvodnjo železnih vrat in ograje. Kot je zapisal reški Novi list, je delavnica iz tridesetih let dvajsetega stoletja z zbirko ohranjenega orodja in opreme pravi etnološki muzej, v katerem je posebno zanimiv najstarejši reški plinski števec madžarske proizvodnje iz leta 1897. Delavnica je bila v lasti znanega in vsestranskega mojstra slovenskega rodu Franja Zafreda, ki se je na Reko preselil z Dunaja, postal vodja obrata reške plinarne, okrog leta 1934 pa začel popravljati plinomere na Sušaku. Spomine sta ob tej priložnosti obudili njegova 95-letna hčerka Margareta, ki je delala v očetovi trgovini sanitarne opreme *Nada*, in vnukinja Marija.

Franjo Zafred, doma iz okolice Sežane, se je na Dunaju izučil več različnih poklicev. Ukvarjal se je s kovaškim in finomehaniškim delom, postavljanjem plinskih in vodovodnih instalacij, opravljal pa je še vrsto drugih podobnih del, saj je po hčerkinih besedah znal popraviti vse, kar je vzel v svoje *zlate* roke. Franjo Zafred se je kot zelo aktiven član strokovnih združenj upiral odeduškemu pogojem takratnih dobaviteljev opreme in potrošnega materiala ter leta 1932 ustanovil Zadrugo vodoinstalaterskega materiala za obrtnike, včlanjen pa je bil tudi v športno, veslaško, planinsko in gasilsko društvo Sokol. Po njegovi smrti leta 1937 je delavnico prevzel sin Vilim. Od 1942. do 1945. je bila zaprta, po vrnitvi iz partizanov pa Vilimu ni bila priznana izobrazba, pridobljena v Nemčiji, in je bila odprta na ime nekega obrtnika. Delovala je do petdesetih let, ko je bila cela hiša z nacionalizacijo leta 1959 odvzeta in od takrat pred kratkim - zapečatenena.

V skrb za zanimivo dediščino originalne obrtniške delavnice Franje Zafreda, ki jo je pozneje prevzel sin Vilim, so vključeni reški konservatorji in mestni muzej.

Kot je neuradno rečeno, obstaja možnost, da

bo na ogled v dvorani *Energane* v nekdanji reški Tovarni papirja; tam naj bi sprva uredili prostor za shranjevanje reške industrijske in tudi obrtniške dediščine, pozneje pa bi tam uredili nekakšen Tehniško-gospodarski muzej mesta. Več: www.novolist.hr
Marjana Mirković

Marca preminila vrsta slovenskih umetnikov

Marca je preminila vrsta slovenskih umetnikov in ustvarjalcev: Janez Gradišnik (5. marca), Miljenko Licul (16. marca), Damijan Cavazza (20. marca), Janez Škof (23. marca) ter Zvest Apolonio in Barbara Levstik (25. marca).

Janez Gradišnik

V 92. letu starosti je v Ljubljani umrl pisatelj, prevajalec, jezikoslovec in urednik Janez Gradišnik.

Rodil se je 22. septembra 1917 v Stražišču pri Prevaljah. Po študiju v Ljubljani je med drugo svetovno vojno dve leti preživel v nemškem ujetništvu in pregnanstvu na Hrvaškem, v Bjelovarju, spomladi 1945 pa se je znašel v ustaškem zaporu v Zagrebu. Po osvoboditvi je bil do leta 1948 tajnik na ministrstvu za Slovenijo v Beogradu, potem do leta 1952 urednik pri Državni založbi v Ljubljani, od tedaj pa je živel kot svobodni književnik.

Literarno pot je začel kot sodelavec medvojne krščanske revije Dejanje, svetovno nazorsko je bil blizu krščanskim socialistom in Edvardu Kocbeku, s svojim pisanjem pa psihološkemu realizmu. Leta 1949 je izdal zbirko novel Pot iz noči, sledile so Ura spomina, Plamenica in druge. V njih obravnava moralno-etična vprašanja medvojnega obdobja. Pisal je tudi za mladino. Od leta 1969 je bil glavni urednik revije Prostor in čas, v kateri so objavljali Anton Slodnjak, Franče Bučar, Jože Mahnič in drugi in ki so jo oblasti leta 1974 zatrle.

Publicist, pripovednik in leksikograf Gradišnik se je proslavil kot eden največjih slovenskih prevajalcev, predvsem s prevodi iz nemškega, angleškega, francoskega, ruskega in srbskega jezika. Po njegovi zaslugi lahko v slovenskem jeziku prebiramo dela Hemingwaya, Kafke, Jo-

ycea, Hesseja, Camusa in Bulgakova. Sestavil je tudi slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar. Za svoje delo je leta 1987 prejel Sovretovo nagrado za življenjsko delo, leta 1969 nagrado Prešernovega sklada in leta 2008 Prešernovo nagrado. Več: www.rtvlo.si
Marjana Mirković

Janez Gradišnik. Foto: www.siol.net

Miljenko Licul

Priznani grafični oblikovalec Miljenko Licul je po daljši težki bolezni umrl v 63. letu starosti.

Za obsežen ustvarjalni opus na področju oblikovanja je lani prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Med drugim je oblikoval podobo slovenskega tolarja, slovensko različico evra in slovenski potni list ter novo osebno in zdravstveno izkaznico. Liculova dela na področju grafičnega oblikovanja so veljala za referenco najvišje kvalitete.

Miljenko Licul se je rodil 6. avgusta leta 1946 v Vodnjaju pri Pulju. Nekaj časa je predaval tipologijo na ljubljanski likovni akademiji. Ustanovil je studio Znak in bil vodja studia Zodiak, pozneje pa je vodil studio Diptih. Oblikoval je celostne grafične podobe, zaščitne znake, koledarje, prospekte, plakate, knjižne opreme, naslovnice revij, znamke in drugo. Med drugim je oblikoval celostno grafično podobo Narodne galerije v Ljubljani. Poleg Prešernove nagrade

za življenjsko delo je Licul leta 1985 prejel nagrado Prešernovega sklada in leta 1988 Plečnikovo nagrado. Več: www.rtvlo.si
Marjana Mirković

Miljenko Licul. Foto: www.siol.net

Damijan Cavazza

Vizualni umetnik Damijan Cavazza je umrl v 36. letu, le dan po svojem rojstnem dnevu.

V ljubljanski Drami, gledališki hiši, za katero je v zadnjih letih oblikoval sceno za več predstav, je marca oblikoval sceno za predstavo *Bostonska naveza*, ki jo je režiral njegov oče **Boris Cavazza**. Kot scenograf se je prvič predstavil leta 1999, postavljal pa je scenografije za predstave Slovenskega mladinskega gledališča, Gledališča Koper, SNG Drama in SNG Nova Gorica, pri nekaterih je sodeloval tudi kot glasbenik ali kostumograf, v tej vlogi tudi pri *Ojdipusu* Prešernovega gledališča Kranj. Odigral je več filmskih vlog (*Carpe Diem* režiserja Mitja Novljana, *Vladimir Zorana Živuloviča* in *Kratka himna domovini* Borisa Palčiča), sodeloval tudi kot scenograf, za scenografijo filma *Desperado Tonic* pa je leta 2004 prejel nagrado Vesna 7. festivala slovenskega filma.

Damijan Cavazza. Foto: www.zumal24.si

Smrt Damijana Cavazze je še ena tragedija v družini Cavazza. Že pred leti se je namreč na prizorišču snemanja videospota smrtno ponesrečil Damijanov starejši brat Kristijan. Damijan Cavazza, ki se je rodil 19. marca 1973 v Kranju, je bil brat dvojček igralca Sebastijana Cavazze. Več: www.rtvsl.si
Marjana Mirković

Janez Škof

23. marca je v 85. letu starosti umrl slovenski dramski, filmski in televizijski igralec Janez Škof.

Zapustil je neizbrisen pečat v slovenski uprizoritveni umetnosti zadnjih petdesetih let. Njegova matična gledališka hiša je bilo Mestno gledališče ljubljansko, v katerem je Škof ustvaril okoli 50 različnih karakternih in humornih vlog, od katerih mu je bila najbolj pri srcu vloga Kapetanoviča v **Petanovi** in **Fritzovi** priredbi **Labichovega Gospoda Evstahija iz Šiške**.

Uradno in formalno se je Janez Škof upokojil leta 1984, vendar je bil njegov odhod v pokoj zgolj administrativen, saj je na njemu tako ljubih odrskih deskah vztrajal še naprej. Igralski profil Janeza Škofa so večinoma določale karakterne in humorne vloge, pogosto pa je igral v **Canakarjevih** igrah. Tako je bilo Škofu namenjeno, da je interpretiral Dacarja v **Pohujšanju** in Komarja v **Hlapcih**.

V Mestno gledališče ljubljansko je igralec, ki je nekaj več kot desetletje najprej preživel v celjskem gledališču (1951-1965), vstopil predvsem po zaslugi legendarnega dramaturga **Lojzeta Filipiča**, ki je v Janezu Škofu prepoznal velik igralski potencial in ga leta 1965 odprtih rok sprejel v svoj ansambel. Škofovo odlično igro in tudi izraziti videz so kmalu odkrili tudi filmarji. Na prelomu iz petdesetih v šestdeseta leta je bil tako del igralskih ekip filmov raznolikih žanrov, ki še danes veljajo za prelomne; v filmih **Dobri stari pianino**, **Veselica**, **Nočni izlet**, **Družinski dnevnik**, **Minuta za umor**, **Naš avto**, prav tako pa tudi v danes že kultni nadaljevalki **Mali oglasi**.

Janez Škof je znal navdušiti občinstvo vseh generacij in prav ta aplavz, ki ga je bil vedno znova deležen, je bil zanj potrditev, da se je odločil prav, ko je kljuboval očetu. Na očetovo željo

- tudi njegov oče je bil igralec - se je namreč Škof zares izučil za zavirača, premikača in kretničarja, nato pa še za nadzornika električnih zvez na železnici. A na gledališče, v katerem je prvič nastopil pri desetih, ni pozabil in se je leta 1950 udeležil tečaja za poklicne igralce slovenskih gledališč. Storil je prav, saj je bil to začetek dolge kariere. Več: www.rtvsl.si
Marjana Mirković

Janez Škof. foto: www.siol.net

Zvest Apollonio

25. marca pa je v 74. letu starosti umrl eden izmed vodilnih primorskih likovnih ustvarjalcev, slikar **Zvest Apollonio**, čigar dela so **razstavljena v številnih zbirkah v Sloveniji in po svetu**.

Rodil se je 15. maja 1935 v Bertokih in odraščajoča leta preživljal v domačem kraju med vinogradi in plitvim morjem Koprškega zaliva, kjer so ga privlačile barve in oblike sredozemskega okolja, ki mu je vse življenje ostal zvest. Po gimnaziji v Kopru in diplomu na ljubljanski akademiji za likovno umetnost (ALU, 1960) je diplomiral še na slikarski specialki pri prof. Stupici, iz povsem abstraktnih slik v tehniki akrila, kar je bilo za tisti čas redkost. Takrat je poučeval tudi likovno vzgojo na gimnaziji in učiteljišču v Kopru ter postal mentor domala vsem slikarjem tamkajšnje srednje generacije. Od leta 1973 je poučeval grafiko na ALU v Ljubljani in tam ostal vse do leta 1989. Štiri leta je bil predstojnik grafičnega oddelka in prodekan ALU.

Proti koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja se je vrnil v slovensko Istro in tam živel in ustvarjal. Njegovo življenje je bilo vseskozi prežeto z mislijo, da bi svetu, zlasti pa Slovencem, dokazal izjemnost umetniškega izročila in sporočila, ki se poraja v tem prostoru, ki je drugačen od, denimo, kraškega, ki se je v slovenski zavesti že udomačil. Kras se je v delih Kosovela, Spacala, Černigoja izkazal s svojo trpkostjo in ostro gradnjo izraza in prostora, slovenska Istra pa je mehka,

voljna, fluidna snov, ki išče drugačno poetiko, kakršno najdemo v delih Zvesta Apollonija.

Za svoje delo je prejel trideset domačih in mednarodnih nagrad, med drugim prvo nagrado za grafiko v Beogradu (1958), Prešernovo nagrado na ALU za slikarstvo (1964), posebno priznanje žirije na II. bienalu evropske grafike v Mulhousu (1976), prvo nagrado za grafiko na 3. dubrovniškem salonu (1981), Jakopičevo nagrado za slikarstvo (1984) in priznanje Mini prix Lucas (1993).

Več: www.rtv slo.si

Marjana Mirković

Zvest Apollonio. Foto: www.siol.net

Barbara Levstik

Po hujši bolezni je v Ljubljani umrla gledališka igralka Barbara Levstik - Bara, članica ljubljanske Drame.

Barbara Levstik je nastopala tudi v gledališču Pupilije Ferkeverk, v eksperimentalnem gledališču Glej, gledališču Pekarna in Gledališču Ane Monro, so sporočili iz Združenja dramskih umetnikov Slovenije. V letošnji sezoni je igralka, ki se je ansamblu SNG Drama v Ljubljani pridružila leta 1977, nastopila v dveh predstavah matične hiše: v zboru v predstavi Ojdip v Korintu Iva Svetine v režiji Ivce Buljana in v vlogi gospodične Porter, negovalke, v predstavi Orfej se spušča Tennesseeja Williama v režiji Mateje Kotežnik. V ljubljanski Drami je med drugim nastopila še v vlogi Drugega dekleta v Mihailovičevi drami Ko so cvetele buče (1989), kot Sara v Zupančičevi drami Izganjalci hudiča (1991), kot Ona v Jesihovem delu Ljubiti (1993), kot Ženska v Zajčevih Grmačah (1994), kot madam Vajner v Bebeljevem Zatonu (1997).

Barbara Levstik se je rodila leta 1950, leta 1975 je diplomirala na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani. Igrala je tudi v filmih, med drugim v filmu Nasvidenje v naslednji vojni (1980) režiserja Živojina Pavloviča. Več: www.rtv slo.si.

Barbara Levstik. Foto: www.siol.net

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik:
dr. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:

ponedeljek-petek od 9.00 do 12.00

tel.: + 385 1 63 11 000

faks: + 385 1 61 77 236

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Konzularne informacije

tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015

faks: + 385 1 46 80 387

konzularni pult (v uradnih urah za stranke):

tel.: + 385 1 63 11 013, + 385 1 63 11 026

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

med tednom: od 16.30 ure

v času vikenda in praznikov: 24 ur

tel.: +385 98 462 666

Konzularni dan na Reki, Slovenski dom

KPD Bazovica:

Predvidoma 6. maja 2009 od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

Tel./fax: +385 21 389 224

e-mail:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

uradne ure konzulata:

ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00